

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Ostenditur contra Capreolum habitum luminis gloriæ superfluum esse, si
essentia diuina suppleat vices speciei. c. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

pria etiam voluntate Dei auxilio excitata, ab ipso veniam peccatorum, & habitualement gratiam impetret. Atque ex dictis solum manet fundamentum huius sententiae.

CAPVT II.

Quid Capreolus, & alij Thomista sentierint.

Lumen glorie requiritur ad roborandum intellectum, ut efficiat & vnatur ei essentia per modum speciei.

Capreolus.
Sec.
Gaetan.
Ferrar.

Perulgata, & communis opinio Thomistarum duos alios effectus adscribitur lumen glorie. Vnus est disponere intellectum, ut essentiam diuinam recipiat loco speciei intelligibilis impressae, quae sit principium proximam eliciendae visionis. Alter est roborare, & instruere intellectum ad videndum Deum; ad cuius visionem, ut principium efficiens etiam concurrat. Est expressa sententia Capreoli in 4. dist. 49. quæst. 4. art. 1. conclus. 2. art. 3. ad 1. Scoti contra 2. concl. Caietani in art. 5. Ferrariensis in 3. contragent. cap. 54. Scoti in 4. dist. 49. quæst. 2. art. 4. & aliorum recentiorum Thomistarum. Imo vero quibuldam videtur esse S. Thomae in hoc art. 5. & a. 2. huius quæstionis, & vbi cumque de hac re sermonem instituit.

Sententiam prædictam esse mentem. S. Thom.

Hæc sententia tanquam notum, & in doctrina S. Thomae tritum axioma supponit, diuinam essentiam in locum speciei impressæ substitui, & intellectui beatorum vniri, ac proinde cum intellectu concurrere ad eliciendam visionem non solum generali quadam ratione sicut cum alijs causis ad suos effectus, sed proxime, & proprie, sicut species impressa facultatem cognoscentem mouet ad cognitionem. Id vero colligitur ex eo quod S. Doctor sæpenumero dicit essentiam diuinam esse per se formam intelligibilem.

Prima ratio pro prima parte sententiae.

Hoc autem supposito probatur lumen glorie ad illos duos effectus necessarium esse: primum ad recipiendam essentiam diuinam loco speciei: quia quoties subiectum aliquod eleuatur ad aliquid supra suam naturam, debet aliqua dispositione eiusdem Ordinis aptari: sed intellectus beati eleuatur, ut habeat Deum sibi vnitum tanquam speciem, & formam intelligibilem, quod est supra suam naturam: ergo indiget lumine glorie tanquam dispositione, ut ipsum recipiat.

Secunda sententia pars probatur primo.

Deinde necessarium esse lumen, ut reddat intellectum efficacem ad eliciendam visionem, bifariam probant. Primum, quia, ut ait Scotus ad visionem duo necessaria sunt. Vnum est virtus potentiae, alterum est vnio obiecti cum potentia per se, aut per sui similitudinem. Virtus autem seu efficacia facultatis cognoscentis prior est quam vnio obiecti cum illa: imo ad hoc requiritur, ut obiectum cum ea vniri possit. Quocirca quopiam facultas sentiendi virtutem non habet cognoscendi spiritualia, eorum species ad intelligendum recipere non valet: sic ergo cum intellectus noster ex se virtutem, & efficaciam non habeat videndi Deum sicuti est, recipere nequit speciem essentiae diuinæ, aut ipsum Deum loco speciei, ut eum clare videat: oportet igitur prius aptari lumine glorie, & eo futurum fieri, ut recipere valeat essentiam Dei in actu primo ad intelligendum. Deinde id probatur, quoniam quamuis Deus posset solo suo auxilio intellectum eleuare, ut Deum videret; tamē, ut intellectus in se habeat principium inherens quo possit connaturaliter intueri Deum, ut secunda & propria causa, nec tantum per modum instrumenti peculiari concursum Deo eleuatur requiritur habitus luminis glorie, quod sit principium cognitionis.

Secundo idem probatur.

CAPVT III.

Ostenditur contra Capreolum habitum luminis glorie superfluum esse, si essentia diuina suppleat vices speciei.

Hæc sententia duo docet, quæ inter se minime coherent: tum essentiam diuinam secundum se suppleere omnem locum speciei, tum etiam dari habitum luminis glorie, ut efficacem reddat intellectum: alterum enim horum superfluum esse videtur. Aut enim essentia diuina est principium proprium, & proximum efficiens visionem, aut ipsa non producit sicut propria causa cum intellectu visionem, sicut quidam in vniuersum de speciebus impressis in quavis facultate ad cognoscendum philosophantur, asserentes solum esse conditionem requisitam ex parte obiecti. nihil tamen efficacitatis intellectui conferre. Dixi, sicut propria causa, nam essentia diuina non potest non visionem producere generali quadam ratione, & efficacitate, sicut cætera omnia ab ipso, ut ab efficienti pendent.

Si essentia diuina solum hoc modo generali efficiat visionem, non sicut obiectum, & propria causa illius, quamuis recte dici possit essentiam per lumen glorie vniri nostro intellectui, ut sequenti capite monstrabimus; sequitur tamen non gerere vicem speciei impressæ, sed tantum esse obiectum cuius genere cognitum. Aut enim receptio speciei est ipsa visio, & hoc præterquam quod falsum est in omnibus alijs speciebus rerum creaturarum, tum quia visio ab ipsa specie impressa distinguitur, tum etiam, quia visionem ipsam intellectus producit, & efficit, speciem autem impressam solum recipit: essentia diuina hoc modo locum speciei suppleere non posset. Species namque cum re ipsa recipiatur in intellectu, posset ipsum formaliter reddere intelligentem, & videntem: at vero essentia diuina, cum non inhaereat, sed solum afflatur intellectui, talem effectum præstare nequit, nisi aliquid aliud efficiat, & producat, nempe visionem.

Aut species impressa est solum conditio determinans intellectum, ut res videatur, ita tamen ut visio distingatur ab ea: atque hoc etiam falsum est. Primum, quia de habitibus idem possemus asserere, esse nimirum solum conditionem sine qua non operationum, & in vniuersum de qualibet re, qua posita aliud sequitur, & ablata aufertur; quod est confundere omne genus causæ efficientis cum conditione. Tum etiam quia si species impressa esset conditio, ea solum ratione esset, ut quidam asserunt, quia in ipsa veluti in speculo relaceret obiectum, & in ea videretur: at hoc commentitium est: neque enim res in specie impressa videtur, sed in expressa, quam dicimus esse ipsam visionem: alioquin species impressa semper moueret, & excitaret ad cognitionem, quod est falsum. Adhuc etiam si species impressa esset conditio sine qua non: adhuc hoc modo essentia diuina non posset suppleere vicem ipsius. Nam species impressæ aliarum rerum inhaerent potentia: quare possent sua inhaerentia intellectum per modum conditionis determinare: at essentia diuina, cum solum afflatur, etiam si sit conditio sine qua, non ipsius visionis, non potest esse per modum speciei, sed sicut obiectum in vniuersum est causa, aut conditio suæmet cognitionis: frustra igitur essentia diuina dicitur vniri intellectui per modum speciei, si peculiarem non habet efficacitatem.

Essentia diuina si non concurrat specialiter ad visionem, non videtur speciei.

Essentia diuina non reddit intellectum beati formaliter intelligentem.

Species inanimans intellectum, ut res videatur, ita tamen ut visio distingatur ab ea: atque hoc etiam falsum est.

8

Non conuenit in ea obiectum, sicut in speculo.

tem in ipsam visionem, qualem habet species, sed
solum, ut obiectum intellectum determinat, ac
proinde potius erit res cognita, & obiectum, sicut
reuera est, quam locum suppleat speciei.

Caietan.

Denique si species intelligibilis impressa dica-
tur esse principium intellectus eo modo, quo
putauit Caietan. in art. 3. huius quæst. circa solutionem
tertij, per modum formæ dantis esse, ita ut intelli-
gere sit veluti esse speciei intelligibilis; adhuc de-
fendi non potest, essentiam diuinam esse loco spe-
ciei, si principium efficiens proprium, & proxi-
mum visionis ipsa non sit. Quoniam, sicut esse non
sequitur, nisi formam inherentem, sic etiam neq;
intelligere sequi poterit speciem nisi informan-
tem, si intelligere est actus veluti substantialis spe-
ciei. Nec quidquam refert si dicatur, esse eff. ctum
in genere intelligibilis, non in genere rei: nam ut
esset effectus speciei, & non veluti à forma inher-
ente, & dante esse, reliquum est, ut ab ea tanquam
ab efficiendi deriuaretur. Manet igitur probatum,
essentiam diuinam non supplere locum speciei
intelligibilis, si ipsa peculiari ratione, tanquam
proximum, & proprium principium non efficiat
visionem.

CAPVT IV.

Alia via idem ostenditur.

si diuina es-
sentia gerit
in se ipse lo-
cum speciei,
supernatura-
lem ipsi lu-
mini gloriæ.

Ceterum si dicamus, produci visionem ab es-
sentia diuina, non solum sicut ab vniuersali
rerum omnium causa, sed etiam, ut à proprio prin-
cipio, adhuc facile ostendi potest, aut ipsam essen-
tiam diuinam non subrogari in locum speciei, aut
habitu luminis gloriæ supernaturalem esse: si
enim essentia diuina supplet locum speciei, non
videtur quem habeat effectum lumen gloriæ in in-
tellectu beati. Primum non feruit ut reddat ido-
neum intellectum ad recipiendam ipsam essen-
tiam, tanquam formam supernaturalem: tum quia,
ut præcedenti e. probatum est, forma supernatura-
lis suapte natura non indiget dispositione aliqua,
tum etiam, ut essentia diuina indigeret disposi-
tione ex parte nostri intellectus, ipsa essentia diuina
deberet esse forma inherens, cum igitur non pos-
sit inesse, sed tantum intell. ctui assistere, frustra in-
tellectus dispositione aliqua aptari debet, nisi sal-
tem ratione effectus illa sit necessaria: effectus au-
tem, qui est ipsa visio, non indiget lumine gloriæ,
ut in intellectu recipiatur, sicut iam cap. i. demon-
stratum est: ergo neque essentia diuina, ut assistat.
Et ex his ratio prima oppositæ sententiæ soluta
manet.

Deinde necessarius non est habitus luminis, ut
efficacitatem tribuat intellectui; quo diuinam es-
sentiam loco speciei impressæ recipere possit, ut di-
cebat Sotus in secunda ratione: nam quamuis in
facultate cognoscente necessaria sit virtus, & effi-
cacitas ex genere suo circa aliquod obiectum, ut il-
lius speciem recipere queat: propter quod audi-
tus speciem coloris, & sensus speciem intelligibi-
lem non valet recipere: ad hoc tamen satis est, si fa-
cultas ipsa virtutem habeat ex se circa illud obie-
ctum non determinatum, sed in genere, circa obie-
ctum in vniuersum, etiam si indigeat compleri ab
aliquo extrinseco aduenienti circa hoc, & illud
obiectum particulare: veluti sensus visus, ante aquâ
recipiat speciem albedinis, habet efficacitatem ex
se, non quidem completam, & determinatam circa
albedinem, ut ipsam videre possit, sed generalem

circa colorem in vniuersum, ita ut compleri de-
beat hac, vel illa specie, ut hoc, vel illud obiectum
videre valeat: ergo, ut intellectus noster recipiat ef-
ficientiam Dei per modum speciei, vel speciem illius,
non opus est ex se habere virtutem effectiue de-
terminatam, & completam circa ipsum Deum, ut
Deum videre possit: sed satis est, si in genere eam
virtutem habeat: quia scilicet ex se vim habet in-
telligendi quoduis intelligibile, ita tamen, ut eius
efficacitas peculiari specie circa hoc, vel illud obie-
ctum compleatur. Si vero tota vis, & efficacitas ad
videndum Deum ab extrinseco aliquo, intellectu
nostro proveniret, posset quoque quævis alia fa-
cultas, nimirum sentiens, ab extrinseco aliquo vir-
tutem recipere, ut Deum videret, & essentiam il-
lius loco speciei reciperet, quod est absurdum.
Quod si nulla ratione id fieri potest, ideo est, quia
facultas sentiens ex se nullam omnino habet vir-
tutem, & efficacitatem, adhuc in genere, sub qua
visio Dei contineatur: quare nec specie aliqua, nec
ipsa essentia diuina loco speciei, potest compleri,
ut Deum ipsum clare intueatur.

Intell. ctus
noster ex se
quid possit ad
Deum videndum.

Ex his etiam perspicue patet, quam friuola sit
secunda ratio oppositæ sententiæ, qua vitur Do-
minicus Sotus, qui ait necessarium esse habitum
luminis, ut intellectui nostro efficacitatem, & vir-
tutem tribuat, qua essentiam diuinam loco speciei
recipere valeat.

Quocirca, & quorundam recentiorum opinio,
qui dicunt facultatem intellectus nullam de se ef-
ficacitatem, neque eam, quam vocant partialem
habere ad videndum Deum, & ad actus superna-
turales, sed totam habere à lumine, vel forma su-
pernaturali sibi infusa; eodem modo tanquam fal-
sa rejicienda est: nam ex ea primum sequitur, actum
charitatis in via nullo modo procedere, ut à prin-
cipio efficienti, à virtute natua voluntatis, sed to-
tum sub omni ratione esse à principio super natu-
rali ab extrinseco infuso: quare nec operatio vita-
lis, nec libera, nec meritoria esse potest: hæc enim
omnia à natua principio vitæ sub hac ratione na-
tura sua ita postulant produci, ut à solo Deo fieri
non possint.

Opinio recentiorum re-
fellit.

Deinde, cum visio beatifica sit intellectus quæ-
dam, non potest non hanc rationem habere à na-
tura virtute intellectus, ut intellectus est, nec ab
extrinseco principio vim totam intelligendi men-
dicare. Quare non minus improbabilis est hæc
opinio, quam quæ asserit in vniuersum, intelle-
ctum nullum habere vim ad intelligendum, adhuc
inchoatam, sed totam efficacitatem ab specie acci-
pere. Impossibile enim est, ad tale genus operatio-
nis totum principium esse externum: sed requiri-
tur aliquod vitale, cuius saltem efficacitas talis sit,
ut alio extrinseco addito compleatur. Quod si ali-
quam, vel minimam efficacitatem innatam aduer-
sarij concedant in intellectu ad videndum Deum,
ea quidem optime compleri, & adiuuari poterit
solo lumine gloriæ, vel sola essentia diuina loco
speciei.

Ceterum probant suam sententiam: Primum, quia impossibile est assignare causam vnâ ad ra-
tionem genericam intellectus, alteram ad ratio-
nem specificam: quia vtrique est vna realitas indi-
uidua in effectu; quare vtrique causa debet con-
currere ad talem effectum secundum omnem ra-
tionem: & ita intellectus efficiet visionem secun-
dum omnem rationem illius. Adde quod, cum vi-

Obiect. pri-
ma.